

Autor(id): Elisabeth Kelner

Küsimus: Kas teha röntgenülesvõtte lülisambast lülilmurru vältimiseks kõigil suure osteoporoosi riskiga postmenopausaalsel naistel ja vanemaealistel meestel või mitte?

10.11.2024

Tõendatuse astme hinnang							Uuritavate arv		Mõju		Tõendatuse aste	Olulisus
Uuringute arv	Uuringukavand	Nihke tõenäosus	Tõenduse ebakõla	Tõenduse kaudsus	Tõenduse ebatäpsus	Muud kaalutlused	röntgenülesvõtte lülisambast	mitte	Suhteline (95% CI)	Absoluutne (95% CI)		
Vanus - lülisambamurru suhteline risk (RR) 95% CI												
1 ¹	vaatlusuuringud	väike	väike	väike	väike	puudub	Naistel RR 1,67 (95% CI 1,46-1,93) Meestel RR 1,32 (95% CI 1,18-1,49) p-väärtus 0,007		 Madal			
Pikkuse vähenemine - lülisambamurru suhteline risk (RR) 95% CI												
1 ¹	vaatlusuuringud	väike	väike	väike	väike	puudub	Naistel RR 1,06 (95% CI 1,03-1,10) Meestel RR 1,05 (95% CI 1,04-1,09)		 Madal			
Ajaloos varaseb lülisambamurd - lülisambamurru suhteline risk (RR) 95% CI												
1 ¹	vaatlusuuringud	väike	väike	väike	suur ^a	tugev seos	Naistel RR 7,52 (95% CI 5,52-10,23) Meestel RR 5,05 (95% CI 3,69-6,9)p-väärtus 0,032		 Madal ^a			
Ajaloos muud suured murrud (küünarvars, roie või hiljutine alajäseme murd) - lülisambamurru suhteline risk (RR) 95% CI												
1 ¹	vaatlusuuringud	väike	väike	väike	väike	puudub	Naistel RR 1,83 (95% CI 1,46-2,28) Meestel RR 1,42 (95% CI 1,12-1,81)		 Madal			
Šansi suhe (odds ratio, OR) pikkuse kaotusel 0,0<kaotus<1,0 cm lülisambamurdude tekkel												
1 ²	juhuslikustatud uuringud	väike	väike	suur ^b	suur ^a	puudub	OR=1,8 (95% CI 1,1-3,1)		 Madal ^{a,b}			
Šansi suhe (odds ratio, OR) pikkuse kaotusel 1,0<kaotus<2,0 cm lülisambamurdude tekkel												
1 ²	juhuslikustatud uuringud	väike	väike	suur ^b	suur ^a	puudub	OR=5,1 (95% CI 3,0-8,7)		 Madal ^{a,b}			
Šansi suhe (odds ratio, OR) pikkuse kaotusel 2,0<kaotus<3,0 cm lülisambamurdude tekkel												
1 ²	juhuslikustatud uuringud	väike	väike	suur ^b	suur ^a	puudub	OR=13,5 (95% CI 6,9-26,3)		 Madal ^{a,b}			

Tõendatuse astme hinnang							Uuritavate arv		Mõju		Tõendatuse aste	Olulisus
Uuringute arv	Uuringukavand	Nihke tõenäosus	Tõenduse ebakõla	Tõenduse kaudsus	Tõenduse ebatäpsus	Muud kaalutlused	röntgenülesvõte lülisambast	mitte	Suhteline (95% CI)	Absoluutne (95% CI)		

Šansi suhe (odds ratio, OR) pikkuse kaotusel 3,0<kaotus<4,0 cm lülisambamurdude tekkel

1 ²	juhuslikustatud uuringud	väike	väike	suur ^b	suur ^a	puudub	OR= 19,1 (95% CI 8,1-45,0)				⊕⊕○○ Mada ^{l,b}	

Šansi suhe (odds ratio, OR) pikkuse kaotusel >4,0 cm lülisambamurdude tekkel

1 ²	juhuslikustatud uuringud	väike	väike	suur ^b	suur ^a	puudub	OR= 20,6 (95% CI 9,3-45,8)				⊕⊕○○ Mada ^{l,b}	

Lülisambamurdude 3 aasta ennustamise täpsus (murdude esinemissagedus 20,3%) pikkuse kaotusega >0,0cm

1 ²	juhuslikustatud uuringud	väike	väike	suur ^b	suur ^c	puudub	Sensitiivsus = 88,0% Spetsiifilisus = 35,7% PPV (<i>positive predicative value</i>)= 25,8% NPV (<i>negative predicative value</i>)= 92,1%				⊕⊕○○ Mada ^{l,c}	

Lülisambamurdude 3 aasta ennustamise täpsus (murdude esinemissagedus 20,3%) pikkuse kaotusega >1,0cm

1 ²	juhuslikustatud uuringud	väike	väike	suur ^b	suur ^c	puudub	Sensitiivsus=61,5% Spetsiifilisus=78,5% PPV (<i>positive predicative value</i>)= 42,1% NPV (<i>negative predicative value</i>)= 88,9%				⊕⊕○○ Mada ^{l,c}	

Lülisambamurdude 3 aasta ennustamise täpsus (murdude esinemissagedus 20,3%) pikkuse kaotusega >2,0 cm

1 ²	juhuslikustatud uuringud	väike	väike	suur ^b	suur ^c	puudub	Sensitiivsus=35,5% Spetsiifilisus=93,6% PPV (<i>positive predicative value</i>)= 58,7% <i>(negative predicative value)</i> = 85,1%				⊕⊕○○ Mada ^{l,c}	

Lülisambamurdude 3 aasta ennustamise täpsus (murdude esinemissagedus 20,3%) pikkuse kaotusega >3,0 cm

1 ²	juhuslikustatud uuringud	väike	väike	suur ^b	suur ^c	puudub	Sensitiivsus=20,5% Spetsiifilisus=96,9% PPV (<i>positive predicative value</i>)= 63,1% NPV (<i>negative predicative value</i>)= 82,7%				⊕⊕○○ Mada ^{l,c}	

Tõendatuse astme hinnang							Uuritavate arv		Mõju		Tõendatuse aste	Olulisus
Uuringute arv	Uuringukavand	Nihke tõenäosus	Tõenduse ebakõla	Tõenduse kaudsus	Tõenduse ebatäpsus	Muud kaalutlused	röntgenülesvõte lülisambast	mitte	Suhteline (95% CI)	Absoluutne (95% CI)		

Lülisambamurdude 3 aasta ennustamise täpsus (murdude esinemissagedus 20,3%) pikkuse kaotusega >4,0 cm

1 ²	juhuslikustatud uuringud	väike	väike	suur ^b	suur ^c	puudub	Sensitiivsus=11,5% Spetsiifilisus=98,3% PPV (<i>positive predicative value</i>)= 63,9% NPV (<i>negative predicative value</i>)= 81,3%				⊕⊕○○ Mada ^{b,c}	

Kehakaal (10kg kehakaalu kao kohta) - lülisambamurru suhteline risk (RR) 95% CI

1 ¹	vaatlusuuringud	väike	väike	väike	väike	puudub	Naistel RR 0,86 (95% CI 0,79-0,95) Meestel RR 0,86 (95% CI 0,79-0,94)				⊕⊕○○ Madal	

Trauma määratlemata lülisambamurru punase lipukesena

3 ³	juhuslikustatud uuringud	suur ^a	väike	väike	suur ^a	puudub	Sensitiivsus vahemikus 0,21 (95% CI 0,05-0,51) kuni 0,65 (95% CI 0,44-0,83) Spetsiifilisus vahemikus 0,9 (95% CI 0,86 - 0,93) kuni 0,98 (95% CI 0,96 - 0,98) +LR vahemikus 1,93-12,85 -LR vahemikus 0,37-0,88				⊕⊕○○ Mada ^{b,d}	

Trauma osteoporootilise lülisambamurru punane lipuke (alates 55 eluaastast)

1 ⁴	juhuslikustatud uuringud	suur ^a	väike	väike	suur ^a	puudub	Sensitiivsus 0,21 (95% CI 0,09-0,39) Spetsiifilisust 0,97 (95% CI 0,95-0,98)				⊕⊕○○ Mada ^{b,d}	

Kõrgem iga (üle 70 eluaasta) määratlemata lülisambamurru punase lipukesena

1 ³	juhuslikustatud uuringud	suur ^a	väike	väike	suur ^a	puudub	Sensitiivsus 0,7 (95% CI 0,16-0,84) Spetsiifilisus 0,96 (95% CI 0,94-0,97) +LR 11,19 (5,53-23,51) -LR 0,52 (0,26-1,05)				⊕⊕○○ Mada ^{b,d}	

Kortikosteroidide kasutus määratlemata lülisambamurru punase lipukesena

3 ³	juhuslikustatud uuringud	suur ^a	väike	väike	suur ^a	puudub	Sensitiivsus 0,00 (95% CI 0,00-0,23) kuni 0,25 (95% CI 0,03-0,65) Spetsiifilisus 0,99-st (95% CI 0,98-1,00) kuni 0,99 (95% CI 0,99-1,00) +LR vahemikus 2,46-48,5 -LR vahemikus 0,75-0,98				⊕⊕○○ Mada ^{b,d}	

Tõendatuse astme hinnang							Uuritavate arv		Mõju		Tõendatuse aste	Olulisus
Uuringute arv	Uuringukavand	Nihke tõenäosus	Tõenduse ebakõla	Tõenduse kaudsus	Tõenduse ebatäpsus	Muud kaalutlused	röntgenülesvõte lülisambast	mitte	Suhteline (95% CI)	Absoluutne (95% CI)		

Kortikosteroidide kasutus osteoporootilise lülisambamurru punase lipukesena (üle 55-aastased)

1 ⁴	vaatlusuuringud	suur ^a	väike	väike	suur ^a	puudub	Sensitiivsus 0,18 (95% CI 0,07-0,35) Spetsiifilisust 0,93 (95% CI 0,90-0,95)	 Väga madal ^{a,d}	

Kõrgem iga (üle 74 eluaasta) määratlemata lülisambamurru punase lipukesena

2 ³	juhuslikustatud uuringud	suur ^a	väike	väike	suur ^a	puudub	Sensitiivsus vahemikus 0,25-0,59 Spetsiifilisus vahemikus 0,84-0,97 +LR 3,69-9,39 -LR 0,49-0,77	 Madal ^{a,d}	

Kombineeritud punased lipukesed - vanus üle 64 eluaasta ja naisterahvas

2 ³	juhuslikustatud uuringud	suur ^a	väike	väike	suur ^a	puudub	Sensitiivsus vahemikus 0,59-0,63 Spetsiifilisus vahemikus 0,79-0,96 +LR vahemikus 2,75-14,56 -LR vahemikus 0,39-0,52	 Madal ^{a,d}	

Kombineeritud punased lipuksed - vanus üle 74 eluaasta ja naisterahvas

2 ³	juhuslikustatud uuringud	suur ^a	väike	väike	suur ^a	puudub	Sensitiivsus vahemikus 0,25-0,45 Spetsiifilisus vahemikus 0,90-0,98 +LR vahemikus 4,36-16,17 -LR vahemikus 0,62-0,76	 Madal ^{a,d}	

CI: confidence interval

Selgitused

- a. Lai usaldusvahemik.
- b. Uuring ei vasta täpselt meid huvitanud küsimusele.
- c. Usaldusvahemik pole esitatud.
- d. Esines kõrge nihke risk, mis oli põhjustatud patsientide valikust ja kontrollrühmast.

Viited

- 1.Kaptoge S, Armbrecht G,Felsenberg D,et al.. When should the doctor order a spine X-ray? Identifying vertebral fractures for osteoporosis care: results from the European Prospective Osteoporosis Study (EPOS).J Bone Miner Res; 2004.
- 2.Siminowski K, Jiang G,Adachi JD,et al. Accuracy of height loss during prospective monitoring for detection of incident vertebral fractures..Osteoporos Int; 2005.
- 3.Han CS, Hancock MJ,Downie A,et al. Red flags to screen for vertebral fracture in people presenting with low back pain.Cochrane Database Syst Rev; 2023.
- 4.Enthoven WT, Geuze J,Scheele J,et al. Prevalence and "red flags" regarding specified causes of back pain in older adults presenting in general practice.Physical Therapy; 2016.